

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH GMINY DWIKOZY
NA LATA 2023-2029**

DWIKOZY, 2022 R.

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dwikozy na lata 2023-2029 jest dokumentem, który na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) pełni zasadniczą rolę wśród planów strategicznych przygotowywanych w obszarze polityki społecznej. Pozwala na racjonalizację tej polityki, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych.

Dokument stanowi podstawę do realizacji zadań Gminy Dwikozy, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a także mają doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach przy wsparciu ekspertów zewnętrznych. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, mieszkańcy gminy oraz eksperci zewnętrzni.

Dokument ma charakter kilkuletni. Został przygotowany na lata 2023- 2029. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

W pracach nad Strategią podstawowym problemem jest zdefiniowanie pojęcia „rozwiązywanie problemów społecznych”. Wielu profesjonalistów i praktyków wskazuje na istotny udział w rozwiązywaniu problemów samych osób dotkniętych dysfunkcją i poprzez wzmacnianie kompetencji tych osób uświadamianie podmiotowości w wychodzeniu z problemu. Istotne jest zorganizowanie profesjonalnej pomocy nakierowanej na udzielanie wsparcia dla osób chcących zmieniać siebie i swoje otoczenie oraz zorganizowanie odpowiedniego systemu umożliwiającego rozwój potencjału społecznego osób i ich rodzin. Zastępowanie osoby mającej problemy niewiele zmienia, a często jest ubezwłasnowolnianiem tej osoby i naruszaniem jej godności.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji. Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Społeczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do poziomu zarządzania polityką społeczną. Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Dwikozy w ujęciu lokalnym powinna zająć się działaniem w obszarach przede wszystkim:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej;
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

SPIS TREŚCI

<i>Wstęp</i>	2
<i>I. Podstawy prawne opracowania strategii</i>	5
<i>II. Uczestnicy, proces uspołeczniania, procedury</i>	11
<i>III. Charakterystyka środowiska społecznego</i>	12
1. Położenie i terytorium	12
2. Podstawowe dane demograficzne	13
3. Rynek pracy	16
4. Infrastruktura edukacyjna, kulturalna, zdrowotna oraz społeczna.	17
<i>IV. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Dwikozy</i>	20
<i>V. Diagnoza problemów społecznych</i>	22
<i>VI. Pozycja strategiczna Gminy Dwikozy</i>	28
1. Analiza SWOT	28
2. Perspektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych	31
3. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	32
<i>VII. System zarządzania i aktualizacji strategii</i>	47
1. Podmioty zarządzające realizacją strategii	47
2. Instrumenty realizacji Strategii	47
3. Monitoring i ocena wdrażania strategii. Aktualizacja Strategii.	48

I. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przyznawania,
3. organizację pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie problemów społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111, ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 176 ze zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 573 ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 685);

- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1285 ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Niniejsza Strategia jest jednym ze sposobów realizacji Strategii Rozwoju Gminy Dwikozy oraz dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna;
2. Polska Cyfrowa;
3. Kapitał Ludzki;
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski;
5. Rozwój regionalny;
6. Transport;

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

7. Kapitał społeczny;
8. Sprawne państwo.

Narodowy Program Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych

wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadań Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych obciąża do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Cel główny SRKS2030 doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
- Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
- Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno - programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do 2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw mieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające zaangażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych jak i prywatnych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL)

Głównym jej celem jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Obejmuje 4 cele szczegółowe:

1. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;
2. Poprawę zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;
3. Wzrost i poprawę wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;
4. Redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Zaplanowano w niej szerokie działania, które odnoszą się do zatrudnienia i polityki społecznej oraz wpływających na nie kwestii związanych z zapewnieniem odpowiednich warunków mieszkaniowych, do edukacji i szeroko rozumianej ochrony zdrowia.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030

Głównym celem jest wsparcie i inkluzja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz wzrost spójności społecznej. Określone na podstawie diagnozy priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych
- osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030

Celem głównym Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest włączenie osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, a tym samym zagwarantowanie im praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Dokument zakłada kompleksowe, horyzontalne, ponadsektorowe podejście polityki publicznej do wsparcia osób z niepełnosprawnościami, uwzględniające ich potrzeby w zakresie niezależnego życia i włączenia społecznego. Wskazano 8 obszarów priorytetowych Strategii:

- Niezależne życie
- Dostępność
- Edukacja
- Praca
- Warunki życia i ochrona socjalna
- Zdrowie
- Budowanie świadomości
- Koordynacja.

Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność

Uwzględnia szczegółowe rozwiązania we wszystkich najważniejszych sferach życia osób starszych, m.in. w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, aktywności społecznej, zawodowej itp., a także dostosowania infrastruktury do potrzeb i możliwości takich osób.

Dokument przewiduje realizację szeregu działań wobec ogółu osób starszych w ramach następujących obszarów:

- Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie.
- Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej.
- Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej.
- Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji.
- Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych.
- Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej.
- Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze).

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

W dniu 29 marca 2021 roku Sejmik Województwa Świętokrzyskiego podjął Uchwałę Nr XXX/406/21 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. Jest to najważniejszy i podstawowy dokument samorządu województwa określający obszary, cele i kierunki polityki rozwoju regionu, stanowiący punkt wyjścia do przygotowania pozostałych regionalnych dokumentów strategicznych i operacyjnych.

SRWŚ 2030+ stanowi odpowiedź władz regionu na nowe uwarunkowania oraz globalne i wewnętrzne wyzwania stojące przed województwem świętokrzyskim. Przedstawia spójny plan działania w perspektywie najbliższych dziesięciu lat oraz propozycję współpracy skierowaną do wszystkich podmiotów zainteresowanych rozwijaniem potencjału społeczno-gospodarczego regionu świętokrzyskiego.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ kładzie nacisk na cztery główne obszary:

1. GOSPODARKA (Cel 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie)
2. ŚRODOWISKO (Cel 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region)
3. DEMOGRAFIA (Cel 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi)
4. ZARZĄDZANIE (Cel 4. horyzontalny – Sprawne zarządzanie regionem)

II. UCZESTNICZY, PROCES USPOŁECZNIANIA, PROCEDURY

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- programowanie – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów;
- subsydiarność – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu;
- partnerstwo – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej;
- koncentracja – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W poniższej strategii zostały uwzględnione wszystkie wyżej wymienione zasady.

Słownik pojęć

Wizja - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,

Misja – sens naszego istnienia i działania,

Priorytety – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa,

Cele (kierunki strategiczne) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,

Zadania – upodmiotowiony harmonogram działań.

III. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

1. Położenie i terytorium

Gmina Dwikozy to gmina wiejska. Położona jest we wschodniej części województwa świętokrzyskiego i należy do powiatu sandomierskiego. Gmina Dwikozy ma 8 611 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 10,9% ludności powiatu. Gmina zajmuje około 84,6 km² i stanowi 12,5% powierzchni powiatu.

Mapa 1. Położenie gminy Dwikozy

Źródło: STRATEGIA ROZWOJU GMINY DWIKOZY NA LATA 2015-2022, <http://www.dwikozy.bip.gmina.pl/>

Gmina bezpośrednio sąsiaduje z gminami: Ożarów, Zawichost, Obrazów, Wilczyce oraz Sandomierz. Południowo-wschodnią granicę Gminy stanowi rzeka Wisła.

Administracyjnie Gmina Dwikozy podzielona jest na 24 sołectwa: Bożydar, Buczek, Czermin, Dwikozy, Gałkowice, Gierlachów, Góry Wysokie, Jaroszkówka, Kamień Łukawski, Kępa Chwałowska, Kolonia Gałkowice, Mściów, Nowe Kichary, Nowy Garbów, Nowy Kamień,

Romanówka, Rzeczyca Mokra, Rzeczyca Sucha, Słupcza, Stare Kichary, Stary Garbów, Szczytniki, Winiarki oraz Winiary.

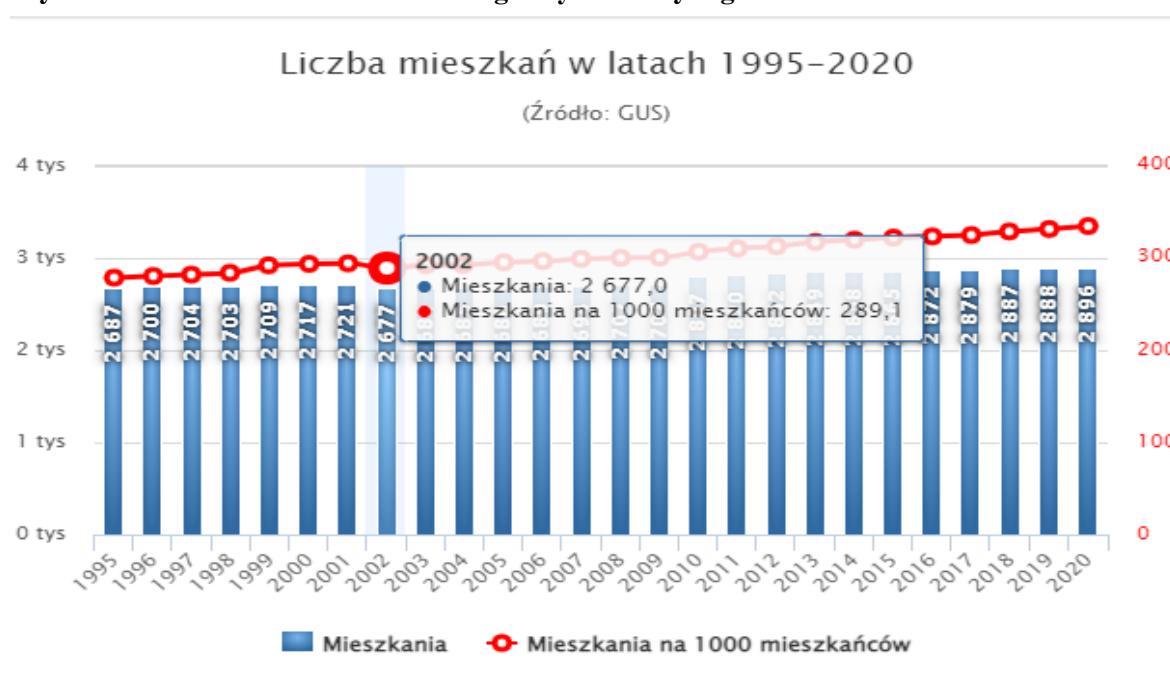
Gmina Dwikozy jest gminą rolniczą. Grunty gospodarstw rolnych zajmują ponad 65% powierzchni gminy, z czego blisko 90% stanowią użytki rolne. Na terenie gminy lasy zajmują powierzchnię 391,58 ha, z czego lasy publiczne stanowią 24%.

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Dwikozy

W 2020 roku w gminie Dwikozy oddano do użytku 11 mieszkań. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Dwikozy to 2 896 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 335 mieszkań. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 88,95% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 80,63% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 78,07% mieszkań posiada łazienkę, 73,96% korzysta z centralnego ogrzewania, a 47,03% z gazu sieciowego.

Wykres 1. Liczba mieszkań na terenie gminy Dwikozy: ogółem w latach 1995- 2020

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

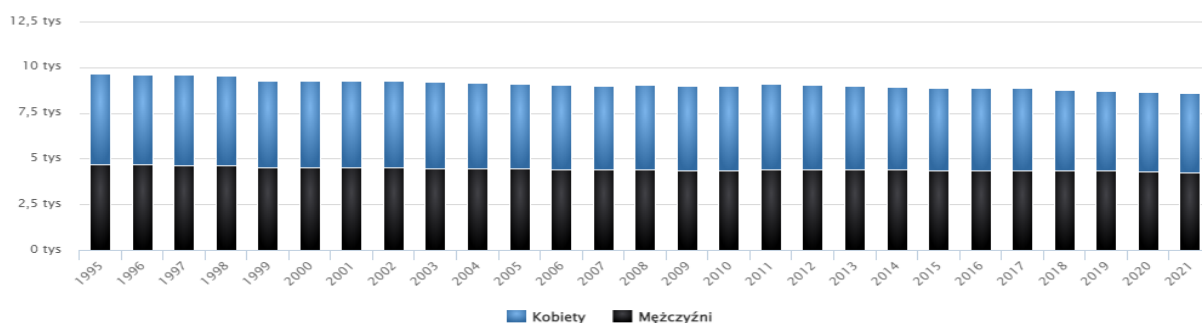
2. Podstawowe dane demograficzne

Gmina Dwikozy ma 8 611 mieszkańców, z czego 50,6% stanowią kobiety, a 49,4% mężczyźni. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 7,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Wykres 2. Ludność gminy Dwikozy w latach 1995- 2021 r.

Populacja – Gmina Dwikozy w latach 1995 – 2021

(Źródło: GUS)

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

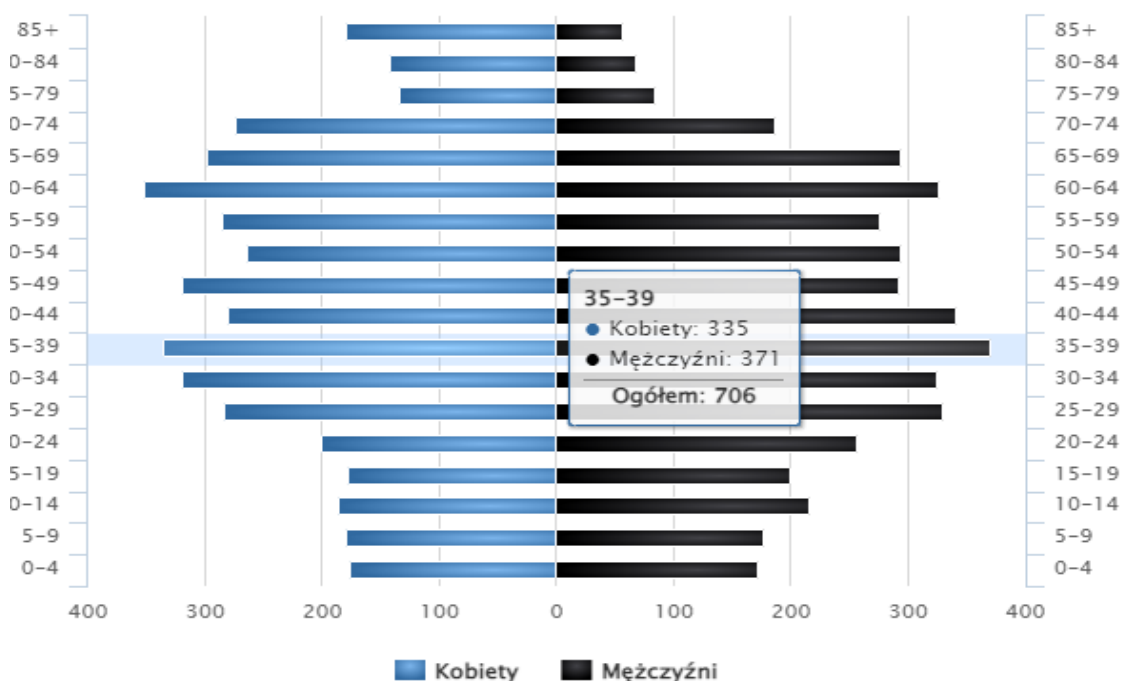
Wśród mieszkańców gminy Dwikozy 60,8% osób jest w wieku produkcyjnym, 15,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 23,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Zauważalny jest wzrost tendencji społeczeństwa starzejącego się. Wzrasta grupa osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Jednocześnie najliczniejszą grupą wiekową stanowią osoby w wieku 35-39 lata (łącznie 706 mieszkańców).

Wykres 3. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Dwikozy w 2020 r.

Piramida wieku mieszkańców gminy Dwikozy, 2020

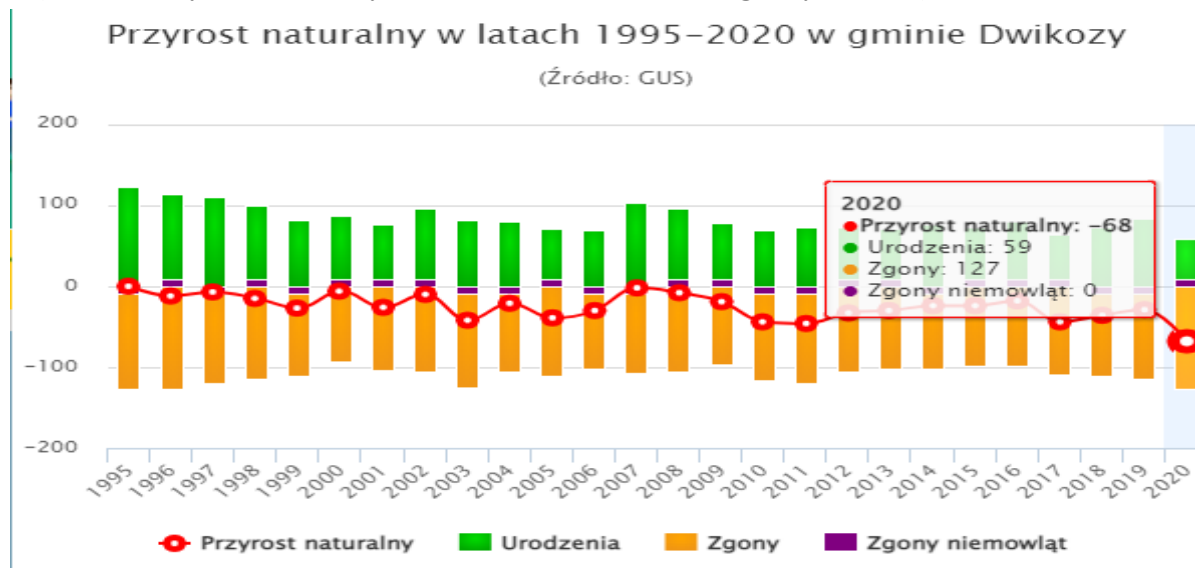
(Źródło: GUS)

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gmina Dwikozy ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -68 w 2020 roku. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -7,84 na 1000 mieszkańców gminy Dwikozy. W 2020 roku urodziło się 59 dzieci, w tym 54,2% dziewczynek i 45,8% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,56 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

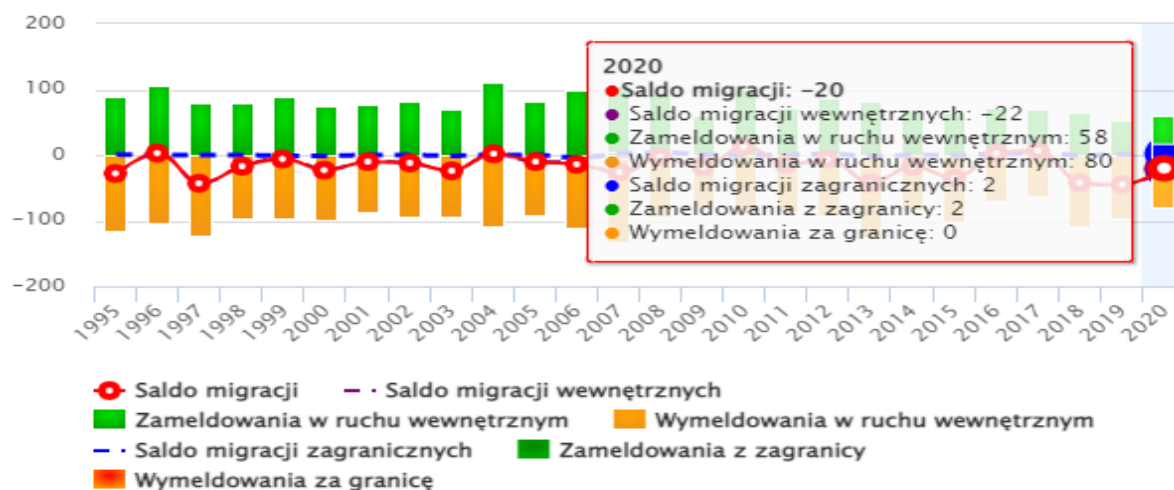
Wykres 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności na terenie gminy Dwikozy w latach 1995- 2020

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2020 r. zarejestrowano 58 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 80 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Dwikozy -20.

Wykres 5. Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w latach 1995- 2020 na terenie gminy Dwikozy

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3. Rynek pracy

W gminie Dwikozy na 1000 mieszkańców pracuje 93 osób. 62,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 37,5% mężczyźni.

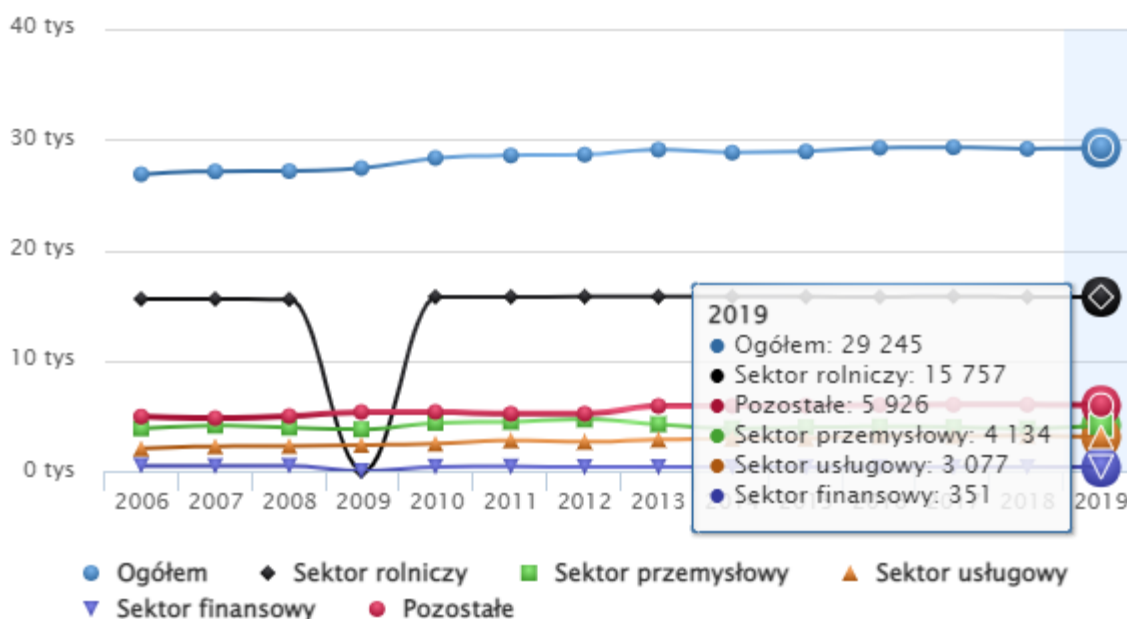
Bezrobocie rejestrowane w gminie Dwikozy wynosiło w 2020 roku 7,6% (9,5% wśród kobiet i 6,1% wśród mężczyzn).

W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Dwikozy wynosiło 4 966,33 PLN, co odpowiada 89,90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Dwikozy 622 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 183 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -439.

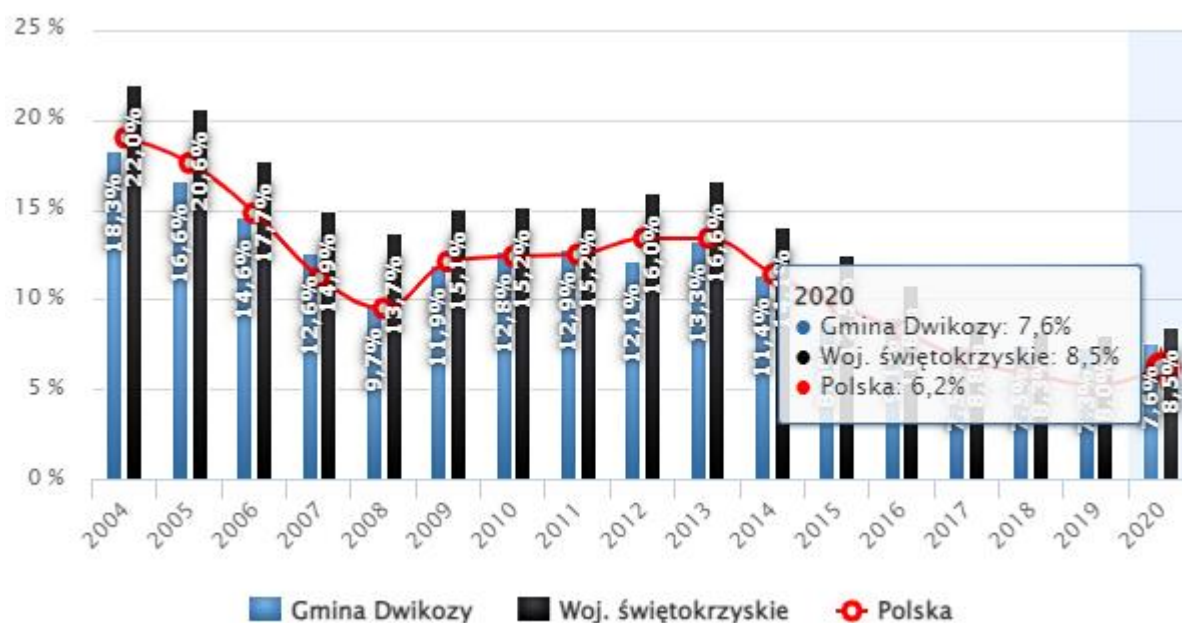
53,9% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Dwikozy pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 14,1% w przemyśle i budownictwie, a 10,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wykres 6. Liczba pracujących według sektorów w latach 2006- 2019 na terenie gminy Dwikozy

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wykres 7. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Dwikozy w latach 2004- 2019

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

4. Infrastruktura edukacyjna, kulturalna, zdrowotna oraz społeczna.

Analizując sytuację społeczno-ekonomiczną gminy należy również zwrócić uwagę na infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną. W obszarze polityki społecznej na terenie gminy działa szereg instytucji, których główny celem są działania z obszaru pomocy społecznej, a także edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz profilaktyki zdrowotnej.

Infrastruktura edukacyjna i żłobkowa

Na terenie gminy Dwikozy zlokalizowanych jest 8 szkół zapewniających naukę na poziomie szkoły podstawowej. Dwie szkoły są prowadzone przez Gminę, pozostałe organizacje społeczne i stowarzyszenia. Są to następujące placówki edukacyjne:

- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Dwikozach;
- Szkoła Podstawowa im. Ziemi Sandomierskiej w Słupczy;
- Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Winiarach;
- Szkoła Podstawowa im. Wincentego Burka w Gałkowicach;
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Gierlachowie;
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych "Puławiaków" w Górach Wysokich;
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Mściowie;
- Szkoła Podstawowa im. Zawiszy Czarnego herbu Sulima w Starym Garbowie.

Do wskazanych szkół w roku szkolnym 2020/2021 uczęszczało łącznie 587 uczniów, a w roku szkolnym 2021/2022 – 589 uczniów.

Na terenie gminy Dwikozy zlokalizowanych jest 8 przedszkoli, w tym jedno prowadzone przez jednostki samorządu gminnego:

- Niepubliczne Przedszkole "Tęczowa Kraina" w Gałkowicach;
- Niepubliczne Przedszkole "Jabłuszko" w Starym Garbowie;
- Niepubliczne Przedszkole "Słoneczko" w Gierlachowie;
- Niepubliczne Przedszkole "Smerf" przy Szkole Podstawowej w Górach Wysokich;
- Niepubliczne Przedszkole przy Szkole Podstawowej w Winiarach;
- Przedszkole Samorządowe w Dwikozach;
- Niepubliczny Punkt Przedszkolny w Mściowie.

Do wskazanych żłobków w roku szkolnym 2020/2021 uczęszczało 283 dzieci, a w roku 2021/2022 było to 284 dzieci.

Na terenie gminy działa także żłobek „Dziecięcy Świat” w Mściowie, prowadzony przez Spółdzielnię Socjalną "Dziecięcy Świat”.

Infrastruktura kulturalna i sportowa

Duże znaczenie w realizacji zadań w obszarze społecznym mają gminne instytucje kultury oraz instytucje upowszechniające wśród mieszkańców postawy aktywne zapewniając im możliwość uprawiania sportu i rekreacji.

Na terenie gminy Dwikozy aktywnie działa Gminny Ośrodek Kultury w Dwikozach. Realizuje on m.in. zadania w dziedzinie wychowania, edukacji, propagowania aktywności kulturalnej, organizacji koncertów, konkursów, imprez rozrywkowych oraz turystycznych.

W gminie Dwikozy działa także Ludowy Zespół Artystyczny „Dwikożanie”, który został założony w 1935 r. W ich repertuarze znajduje się ponad 600 pieśni i piosenek regionu świętokrzyskiego.

Urząd Gminy w Dwikozach wydaje czasopismo „Zawisza”. Znajdują się w nim m.in. informacje nt. najważniejszych wydarzeń kulturalnych w gminie oraz zrealizowanych inwestycjach.

Ponadto, na terenie gminy funkcjonują:

- Wiejski Dom Kultury w Nowych Kicharach;
- Świetlica Wiejska w miejscowości Gałkowice Ociny;
- Świetlica Wiejska w Winiarkach;
- Świetlica Wiejska przy OSP w Górach Wysokich;
- Świetlica Wiejska w miejscowości Bożydar;
- Świetlica Wiejska w miejscowości Czermin;
- Świetlica Wiejska w miejscowości Stary Garbów;
- Świetlica Wiejska w miejscowości Słupcza.

Do najważniejszych wydarzeń kulturalnych w gminie można zaliczyć m.in.:

- Dożynki Gminne;
- Święto Pomidora;
- Bieg o Miecz Zawiszy Czarnego z Garbowa;
- Marsz Szlakiem Puławiaków (upamiętniający bitwę pod Słupczą w trakcie Powstania Styczniowego w 1863 r.).

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Dwikozach i 4 filie w: Słupczy, Gałkowicach, Starym Garbowie i Mściowie. W 2019 r. biblioteki posiadały 747 czytelników. Na terenie gminy Dwikozy zarejestrowanych jest ok. 30 organizacji pozarządowych, wśród których znajduje się 10 Ochotniczych Straży Pożarnych oraz 7 organizacji prowadzących szkoły podstawowe.

Opieka zdrowotna

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy w 2019 r. zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dwikozach, w którym znajduje się m.in. poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, poradnia dla dzieci, poradnia ginekologiczno-położnicza, poradnia medycyny pracy i poradnia rehabilitacyjna. Do dyspozycji mieszkańców są także gabinet stomatologiczny oraz dwie apteki.

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Dwikozy funkcjonuje 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej t.j.: OSP w Dwikozach, OSP w Słupczy, OSP w Szczytnikach, OSP w Winiarach, OSP Mściów – Nowy Kamień, OSP w Gałkowicach, OSP w Winiarkach, OSP w Nowych Kicharach, OSP w Garbowie oraz OSP w Romanówce. Wszystkie jednostki podlegają Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu.

Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu zasięgiem swojego działania obejmuje cały powiat sandomierski. Na terenie gminy Dwikozy funkcjonuje Komisariat Policji w Dwikozach. Pozostałe jednostki specjalistyczne, które świadczą usługi na rzecz mieszkańców znajdują się w Sandomierzu.

Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną gminy realizującą zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Dwikozach. Celem Ośrodka jest podejmowanie wszelkich działań umożliwiających osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Do zadań OPS należy w szczególności:

- realizacja zadań własnych gminy takich jak: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń z zakresu pomocy społecznej m.in. zasiłków stałych, celowych, okresowych i innych, świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, udzielanie pomocy w formie posiłków, schronienia i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym w tym bezdomnym, dożywianie dzieci, sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, praca socjalna;
- wspieranie rodziny i współfinansowanie pieczy zastępczej;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- diagnoza potrzeb oraz sprawozdawczość.

Do wydawania indywidualnych decyzji administracyjnych w sprawach należących do przedmiotu wszystkich działań Ośrodka Pomocy Społecznej w Dwikozach upoważniony jest Kierownik. W 2019 r. w Ośrodku zatrudnienie stanowiło 14 etatów dla pracowników na umowę o pracę realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej¹. Do realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zgodnie z art. 110 posiadano 4 etatów dla pracowników socjalnych. W roku 2019 zatrudnionych był 2 pracowników wykonujących usługi opiekuńcze (w tym 1 specjalistyczne) oraz 7 etatów w charakterze "pozostali pracownicy".

IV. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY DWIKOZY

Na terenie Gminy Dwikozy według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach objął wsparciem łącznie 221 świadczeniobiorców. Było to razem 178 rodzin, w których było 367 osób.

Tabela 1. Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej

	2020 ROK	2021 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC	276	221
W TYM ZADANIA WŁASNE	268	214
W TYM ZADANIA ZLECONE	8	7
LICZBA RODZIN	213	178
LICZBA OSÓB W RODZINACH	483	367

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Dwikozach za 2021 rok.

¹ Sprawozdanie z działalności za 2019 r. opracował Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach.

Tabela 2. Klasyfikacja powodów udzielania świadczeń w 2019 r.

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWAC H DOMOWYCH	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWAC H DOMOWYCH
	2020 rok		2021 rok	
UBÓSTWO	32	76	33	72
SIEROCTWO	0	0	0	00
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	17	76	13	66
BEZDOMNOŚĆ	10	10	10	10
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	87	140	87	120
BEZRADNOŚĆ	2	6	1	5
DLUGOTRWALA CHOROBA	45	72	33	55
ALKOHOLIZM	1	1	1	1
NARKOMANIA	0	0	2	2
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	1	1	2	2

Źródło: OPS w Dwikozach.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Sytuacja rodzin została przedstawiona w oparciu o dane statystyczne w zbiorach Ośrodka Pomocy Społecznej w Dwikozach, który ewidencjonuje informacji o rodzinach doświadczających różnych problemów oraz udzielanych rodzinom formach wsparcia. Wybrane dane statystyczne pokazują, że na terenie gminy Dwikozy problemy rodzin wychowujących dzieci, w tym rodzin wykazujących konieczność ochrony macierzyństwa plasują się na drugim miejscu w hierarchii problemów społecznych pod względem liczby osób objętych świadczeniami.

W gminie obserwuje się stałą tendencję co ogólnej liczby rodzin objętych pomocą i wsparciem. Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu pomoc w rozwiązaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci i młodzieży. Priorytetem w działaniu lokalnych podmiotów wspierających rodziny wychowujące dzieci jest przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego w różnych formach, co jest priorytetowym działaniem współczesnych społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin.

Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak wielodzietnych dotyczą zarówno sfery niedostatku, zaniedbań opiekuńczych powiązanych z niewydolnością wychowawczą rodziców, ale też schorzeniami, niepełnosprawnością i innymi problemami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Wielość problemów z jakimi borykają się rodziny zamieszkujące na terenie gminy Dwikozy jest zróżnicowana, ale najwyraźniej rysują się problemy socjalne, które znajdują wyraz w formach pomocy oferowanych dzieciom. Jedną z takich form stanowi dożywianie dzieci w szkołach i placówkach edukacyjnych. Na terenie gminy Dwikozy pomoc ta udzielana jest dla 104 świadczeniobiorców (wartość świadczeń: 46.186 zł).

Przedstawiona powyżej diagnoza pokazuje, że problemy rodzin z dziećmi na terenie gminy Dwikozy dotyczą najczęściej kwestii socjalnych, na kolejnych miejscach plasuje się wielodzietność lub niepełne rodzicielstwo, marginalnie występuje problem zaniedbań opiekuńczych powodujący konieczność umieszczenia dzieci w systemie pieczy zastępczej.

V. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie raportu z diagnozy społecznej, zrealizowanej na zlecenie Gminy Dwikozy, przedstawia się obraz problemów społecznych na terenie gminy z perspektywy jego mieszkańców.

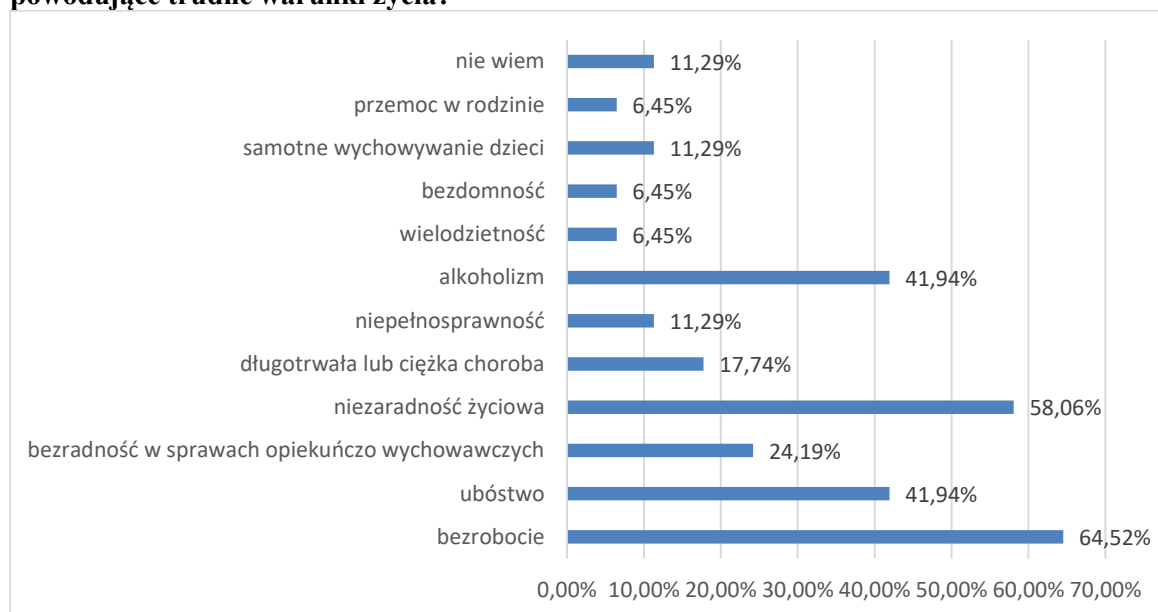
Badania realizowano od listopada do grudnia 2020 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 62 osoby, w tym 56,45% osób to kobiety, a 43,55% mężczyźni.

Zapytano badanych o ocenę aktualnych warunków życia w gminie Dwikozy. Ankietowani w większości przyznawali, iż są one średnie – takiej odpowiedzi udzieliło 45,16% osób. 11,29%

badanych wskazało odpowiedź „dobre”, 33,87% - raczej dobre, następnie 3,23% osób twierdzi, iż są one bardzo dobre, a odpowiedź „raczej złe” wybrało 6,45% mieszkańców.

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie głównych przyczyn problemów społecznych, które powodują trudne warunki życia w gminie. Ankietowani wskazywali między innymi: bezrobocie (58,06%), niezaradność życiową (58,06%), alkoholizm oraz ubóstwo (po 41,94%), czy też bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (24,19%).

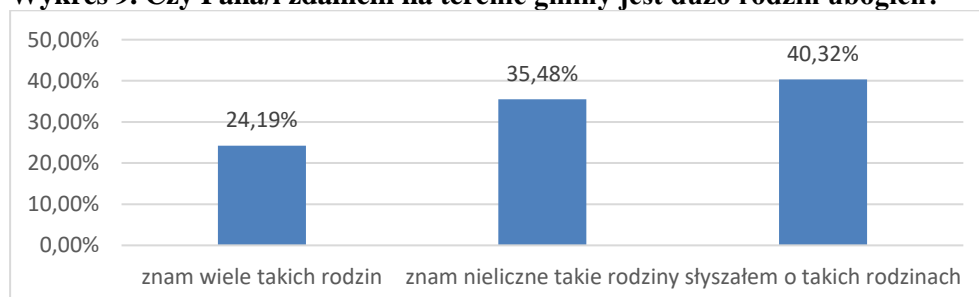
Wykres 8. Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

Źródło: Opracowanie własne.

Badanych poproszono o oszacowanie liczby rodzin ubogich w gminie. Większość ankietowanych przyznała, że zna takie rodziny (łącznie 59,67%). Natomiast 40,32% osób słyszało o rodzinach ubogich zamieszkujących gminę.

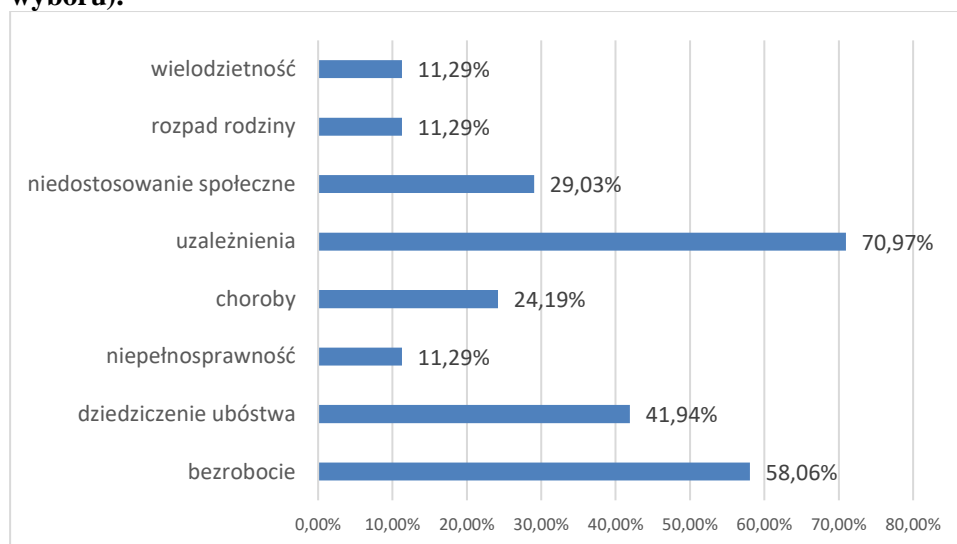
Wykres 9. Czy Pana/i zdaniem na terenie gminy jest dużo rodzin ubogich?

Źródło: Opracowanie własne.

Zdaniem ankietowanych głównymi przyczynami popadania w ubóstwo są m.in.: uzależnienia (70,79%), bezrobocie (58,06%), dziedziczenie ubóstwa (41,94%), niedostosowanie społeczne (29,03%), czy też choroby (24,19%).

Wykres 10. Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Źródło: Opracowanie własne.

Dodatkowo ankietowanych zapytano o problemy, z którymi mogą zmagać się osoby niepełnosprawne w gminie. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (48,39%), bariery architektoniczne (46,77%), bezrobocie (41,94%), czy też brak akceptacji w środowisku lokalnym (40,32%). Jedynie 3,23% osób uważa, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych w gminie jest raczej wystarczająca. Z tą opinią nie zgodziło się 53,23% osób, w tym 27,42% uważa, że jest ona raczej niewystarczająca, a dla 25,81% osób jest ona niewystarczająca. 43,55% pozostałych badanych osób nie ma zdania na ten temat.

Ponadto 41,94% ankietowanych przyznaje, że w skład ich rodziny wchodzi osoba długotrwale chora, lecz nie podają oni konkretnych chorób, z jakimi borykają się ich bliscy.

Wśród ankietowanych 53,23% uważa, że dostęp do opieki zdrowotnej w gminie jest wystarczający, jednak pozostałe 46,77% osób nie zgodziło się z tą opinią. Uważają oni, iż w gminie brakuje poradni specjalistycznych oraz specjalistów.

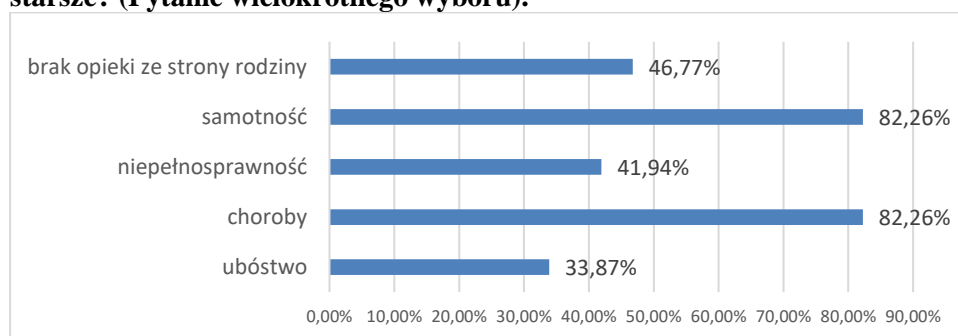
Według mieszkańców w gminie Dwikozy brakuje:

- poradni zdrowia psychicznego,
- stomatologa, okulisty,
- zakładu podstawowej opieki zdrowotnej z lekarzami specjalistami z różnych dziedzin,
- specjalistycznych poradni,

- lekarzy pierwszego kontaktu.

Mieszkańców poproszono również o wskazanie problemów, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. Ankietowani wskazywali na: samotność oraz choroby (po 82,26%), brak opieki ze strony rodziny (46,77%), niepełnosprawność (41,94%) oraz ubóstwo (33,87%),

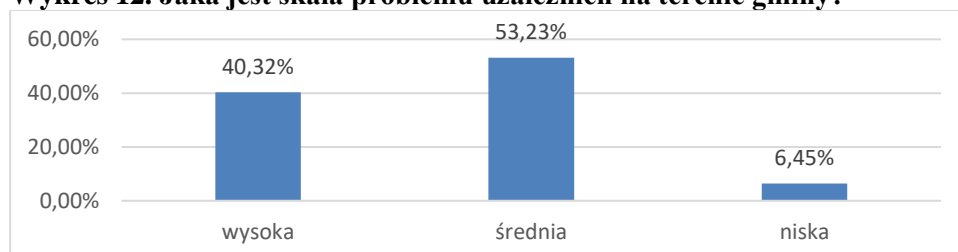
Wykres 11. Z jakimi problemami społecznymi na terenie gminy najczęściej borykają się osoby starsze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Źródło: Opracowanie własne.

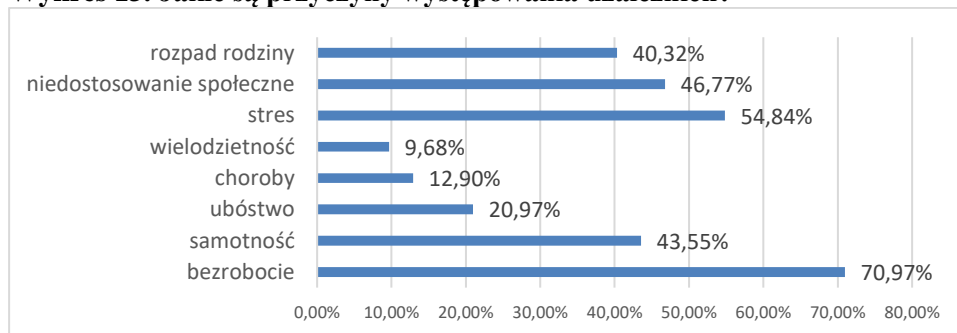
Według 53,23% ankietowanych skala problemu uzależnień na terenie gminy jest średnia. Natomiast 40,32% badanych uważa, że zjawisko uzależnień na terenie gminy występuje w stopniu wysokim, a 6,45% osób wybrało odpowiedź „niska”.

Wykres 12. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie gminy?

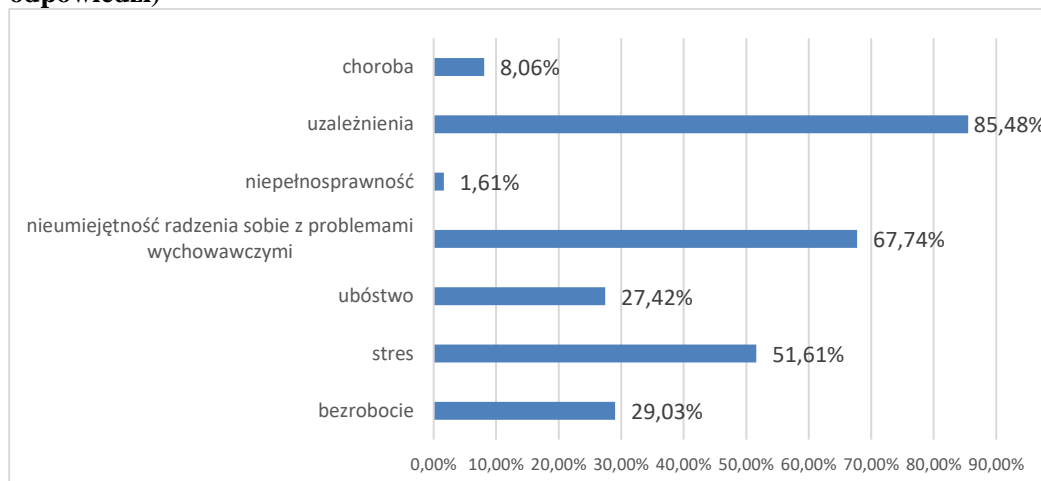
Źródło: Opracowanie własne.

Według 70,97% mieszkańców główną przyczyną występowania uzależnień jest bezrobocie. Następnie ankietowani wskazywali na: stres (54,84%), niedostosowanie społeczne (46,77%), samotność (43,55%), czy też rozpad rodziny (40,32%).

Wykres 13. Jakie są przyczyny występowania uzależnień?

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród badanych ponad 67% słyszało kiedykolwiek o zjawisku przemocy na terenie Gminy Dwikozy. Według mieszkańców gminy, główną przyczyną przemocy w rodzinie są uzależnienia (85,48%). Następnie osoby ankietowane wskazywały na: nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi (67,74%), stres (51,61%), czy też bezrobocie (29,03%).

Wykres 14. Jakie są według Państwa - przyczyny przemocy w rodzinie? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, można zauważyć, iż zdaniem mieszkańców największym problemem jest między innymi: alkohol i papierosy (53,23%), uzależnienie od komputera i Internetu (46,77%), zaniedbanie wychowawcze (43,55%), a także eurosieroctwo (30,65%).

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę zaangażowania władz gminy w życie społeczne mieszkańców. Większość ankietowanych ocenia dostatecznie zaangażowanie władz lokalnych w rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców – takiej odpowiedzi udzieliło 17,74% osób. Natomiast 3,23% osób wskazało odpowiedź „bardzo dobrze” oraz 30,65% - dobrze. Niedostatecznie działania gminy oceniło 32,26% badanych. Pozostałe 16,13% respondentów wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

REKOMENDACJE I WNIOSKI Z BADANIA

W odniesieniu do problemu biedy i ubóstwa, starzenia się społeczeństwa oraz sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie zaleca się:

- Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- Stworzenie form pomocy dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności.
- Włożenie wysiłku ze strony szkoły, w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- Identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i pomoc im obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz wsparcie dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.
- Informowanie na temat realizowanych przez gminy działań mających na celu aktywizację zawodową i wyrównywanie szans na rynku pracy, powinny być rozpowszechniane wśród mieszkańców za pomocą broszur, ulotek i plakatów w miejscach publicznych, lokalnych mediach, prasie i Internecie.
- Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.
- Rekomenduje się zwiększenie materialnej pomocy dla osób starszych.
- Upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.
- Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne.
- Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.

Celem niwelowania zagrożeń wpływających na występowania problemów społecznych w Gminie Dwikozy, dodatkowo zaleca się wprowadzenie następujących działań:

- Kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią.

- Informowanie mieszkańców o różnorodnych zajęciach realizowanych na terenie gminy, umożliwiających pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców.

VI. POZYCJA STRATEGICZNA GMINY DWIKOZY

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawione są wyniki prac uczestników zespołu ds. planowania strategicznego, będących współautorami strategii opartej o diagnozę SWOT.

ANALIZA SWOT

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra współpraca Punktu Konsultacyjnego z osobami współuzależnionymi i członkami ich rodzin oraz współpraca z OPS i Policją . • Realizacja programów profilaktycznych w szkołach na terenie Gminy Dwikozy 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak na terenie Gminy Ośrodka Terapii Uzależnień; • Długie oczekiwanie na leczenie osób, które zostały skierowane na leczenie odwykowe przez Sąd Rodzinny; • Brak profesjonalnej pomocy terapeutycznej dla osób dotkniętych problemami przemocy i dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Efektywna profilaktyka w celu przeciwdziałania uzależnieniom; • Dalsze wsparcie i zapewnienie pomocy osobom po odbytym leczeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> • W obecnej sytuacji zagrożenia COVID-19 – niewystarczająca profilaktyka w szkołach; • Słaby nadzór kuratora sądowego nad rodzinami z problemami społecznymi.

EDUKACJA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja zajęć i działalności w większym budynku GOK; • Przeniesienie Gminnego Ośrodka Kultury do nowej siedziby; 	<ul style="list-style-type: none"> • Obecnie zasoby kadrowe mogą nie wystarczyć do prowadzenia rozszerzonej oferty. Obecnie zasoby kadrowe i ich przygotowanie jest odpowiednie, ale może okazać się za mała liczba instruktorów; • Niewystarczająca liczba konkursów, wydarzeń;

<ul style="list-style-type: none"> • Poprzez zwiększenie ilości pomieszczeń zwiększy się dostęp dla korzystających z usług; • Aktywność społeczno- kulturalna mieszkańców gminy Dwikozy; • Prężnie działające szkoły i przedszkola; • Duża społeczna potrzeba utrzymania więzi międzypokoleniowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak środków finansowych; • Potrzeba kształcenia umiejętności pozyskiwaniu środków zewnętrznych na integrację, kształcenie liderów; • Słaba infrastruktura – transport szkolny;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzenie działalności i usług; • Umożliwienie mieszkańcom gminy dostępu do szybkiego internetu; • Skupienie działalności kulturalnej i rekreacyjno — sportowej w jednym miejscu; • Duży potencjał w działających szkołach i przedszkolach. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak możliwości zakupienia nowego wyposażenia; • Niewystarczające środki finansowe na edukację, kulturę, organizację wydarzeń i integrację społeczności.

2. Prospektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności Gminy Dwikozy określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie:

POMOC SPOŁECZNA, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM, OSOBOM STARSZYM, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

- Utworzenie Dziennego Domu Pomocy dla osób starszych i niepełnosprawnych z możliwością usług rehabilitacyjnych.
- Utworzenie wolontariatu.
- Współpraca z instytucjami pozarządowymi, usługi opiekuńcze o rozszerzonych godzinach.
- Utworzenie Punktu Kryzysowego.

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ NARKOMANII

- Zapewnienie dostępu specjalistów do pracy z osobami z problemami społecznymi, oraz członków ich rodzin.
- Poradnictwo prawne.
- Prowadzenie profilaktyki przeciwdziałania uzależnieniom.
- Kampanie przeciw nietrzeźwym kierowcom.
- Monitorowanie sieci punktów sprzedaży alkoholu w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim.
- Działania promujące zdrowy styl życia.

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- Dostęp do szybkiego Internetu- światłowód. Pandemia wirusa powoduje konieczność korzystania z szybkich łączy internetowych niezbędnych z zdalnym nauczaniem i korzystaniu z platform edukacyjnych. Problemy z Internetem wymienione są na pierwszym miejscu jako przeszkody w efektywnej zdalnej pracy.
- Tworzenie więzi – między placówkami edukacyjnymi (szkołami, przedszkolami) działającymi na terenie gminy.
- Organizacja wspólnych przedsięwzięć projektów wydarzeń
- Zakup autobusu szkolnego - poprawa bezpieczeństwa w drodze do szkoły.

- Przeniesienie siedziby Gminnego Ośrodka Kultury w Dwikozach do nowego budynku pozwoli na rozszerzenie działalności. Skupienie w jednym miejscu organizacji społecznych, zajęć kulturowo- oświatowych sportowych i rekreacyjnych pozwoli na częsty kontakt z uczestnikami i pozwoli na prowadzenie kilku działań jednocześnie.
- Poszerzenie oferty dla odbiorców edukacji kulturalnej i zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci młodzieży i dorosłych.

Z powyższych oczekiwań co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych można sformułować cel nadrzędny strategii.

Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Dwikozy, życie wolne od zagrożeń, zintegrowana społeczność, dostępna profesjonalna pomoc społeczna i terapeutyczna, aktywne i zintegrowane grupy społeczne, samorealizujące się w działaniach prospołecznych i kulturalnych.

Cel ten jest syntetyczną i skróconą wersją myśli, które zawarte są w wizji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dwikozy na lata 2021- 2026*. Jest to hasłowe wyrażenie wizji rozwoju społecznego mieszkańców gminy Dwikozy.

Wizja jest określeniem takiego obrazu Gminy Dwikozy, jaki chcieliby osiągnąć za 10 lat mieszkańcy tego obszaru– uczestnicy procesu planowania. Wizja określa dążenie w sposób bardzo ogólny.

Gmina Dwikozy jest miejscem przyjaznym dla jego mieszkańców, umożliwiającym:

- profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne i bytowe, wspierającą wzmacnianie własnych zasobów osób potrzebujących pomocy, sprzyjającą rozwojowi potencjału osobowego i społecznego,
- nowoczesną edukację, przyjazną różnym grupom wiekowym oraz osobom niepełnosprawnym, umożliwiającą ustawiczne kształcenie w zależności od wieku i potrzeb,
- integrację społeczności lokalnej, profesjonalną i efektywną pomoc w sytuacji zagrożeń związanych z dysfunkcją spowodowaną nadużywaniem substancji psychoaktywnych.

3. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja

Cele strategiczne

Po uzyskaniu akceptacji społecznej wizji Strategii, do której będzie dążyć społeczność lokalna w wyniku wdrażania strategii. **Po przeprowadzeniu diagnozy problemów społecznych**

oraz diagnozy prospektywnej przystąpiono do ustalenia priorytetów, celów strategicznych.

Uczestnicy prac nad strategią ustalili je w następującym zakresie:

Cele strategiczne określono dla trzech obszarów:

1. Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
2. Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym,
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Uwzględniając wyniki analizy SWOT, analizy potencjałów wypracowano następujące cele strategiczne:

1. dla obszaru „Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej”

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym.

2. dla obszaru „Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym”

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, integrująca mieszkańców, zachęcająca do samorealizacji i wsparcia dla innych.

3. dla obszaru „Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii”

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

Realizacja tych celów odbywać się będzie poprzez realizację celów szczegółowych w poszczególnych latach. Cele szczegółowe i działania realizacyjne przedstawione zostaną w kolejnych rozdziałach.

Źródłem sformułowanych poniżej szczegółowych celów strategicznych oraz działań strategicznych jest wynik ustaleń uczestników prac nad strategią i są skorelowane z wynikami analizy SWOT, badań problemów społecznych, oczekiwań realizacyjnych wyrażonych w ankietach prospektywnych.

Cele szczegółowe i ich realizacja

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

CEL GŁÓWNY

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym społeczeństwa.

CELE SZCZEGÓLOWE

- nowoczesny system oświaty,
- dostępność bogatej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej,

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH/ REALIZATOR
1	Aktywizacja społeczności lokalnej mająca na celu wypracowanie postaw prospołecznych i wzmacniających odpowiedzialność za miejsce swojego zamieszkania.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba inicjatyw	Gmina Dwikozy, NGO, oddolne inicjatywy
2	Wspieranie aktywności trzeciego sektora działającego w różnych obszarach życia społecznego.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa, sponsorzy prywatni	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy, NGO, oddolne inicjatywy

3	Wspieranie inicjatyw organizacji klubów seniora i innych środowiskowych form wsparcia.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa, sponsorzy prywatni	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy, NGO, oddolne inicjatywy
4	Realizacja projektów/działań informacyjnych oraz promujących zdrowy styl życia. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia, realizacja kampanii społecznych wzmacniających odpowiedzialność za swoje zdrowie.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy, NGO, oddolne inicjatywy
5	Organizacja inicjatyw pozwalających na efektywne wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba wydarzeń kulturalnych, oświatowych, rozrywkowych dla osób starszych	Gmina Dwikozy, NGO, oddolne inicjatywy
6	Promowanie dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy Dwikozy i okolic.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy, NGO, oddolne inicjatywy
7	Rozbudowa oferty zajęć dodatkowych w placówkach przedszkolnych na terenie gminy.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy, NGO, oddolne inicjatywy
8	Organizacja konferencji/ seminariów/ nt. dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy, NGO, oddolne inicjatywy

POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM

CEL GŁÓWNY

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, integrująca mieszkańców, zachęcająca do samorealizacji i wsparcia dla innych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej,
- wspieranie rozwoju kwalifikacji osobowych klientów pomocy społecznej,
- rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- promocja samorealizacji, przedsiębiorczości, wolontariatu, grupa wsparcia.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH/ REALIZATOR
1	Przeprowadzenie okresowej diagnozy problemów osób niepełnosprawnych.	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
2	Aktualizacja i systematyzacja bazy danych osób niepełnosprawnych	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
3	Realizacja programu aktywności lokalnej.	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy

4	Realizacja poradnictwa psychologicznego	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
5	Wspieranie tworzenia i funkcjonowanie lokalnych grup wsparcia	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
6	Wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez działalność asystenta osoby niepełnosprawnej	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
7	Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
8	Udzielanie informacji dla osób niepełnosprawnych w ramach pracy socjalnej	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
9	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach; Oddolne inicjatywy
10	Udzielanie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym.	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
11	Realizacja usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach

12	Podnoszenie kwalifikacji pracowników OPS zajmujących się problematyką niepełnosprawności;	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
13	Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych, dostęp do edukacji zintegrowanej, szkoleń zawodowych oraz do zatrudnienia	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy
14	Utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy
15	Promowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy
16	Inicjowanie interdyscyplinarnych form współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy, placówki edukacyjne
17	Opracowanie programu ochrony zdrowia psychicznego	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy,

18	Współpraca instytucji świadczących pomoc i usługi na rzecz rodziny przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy
19	Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach
20	Rozwój interdyscyplinarnych form wsparcia	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy
21	Nasilenie ochrony uczniów przed przemocą, uzależnieniami, zachowaniami patologicznymi poprzez oferowanie dzieciom i młodzieży szerokiego wachlarza zajęć pozalekcyjnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy
22	Aktywizacja społeczności lokalnej mająca na celu wypracowanie postaw prospołecznych i wzmacniających odpowiedzialność za miejsce swojego zamieszkania.	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy

23	Wspieranie aktywności trzeciego sektora działającego w różnych obszarach życia społecznego	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy
24	Współpraca różnych środowisk na rzecz rozwoju społecznego	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy
25	Wspieranie inicjatyw organizacji klubów seniora	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy
26	Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, NGO, oddolne inicjatywy, Gmina Dwikozy
27	Tworzenie klubów seniora i innych środowiskowych form wsparcia.	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gmina Dwikozy, NGO
28	Realizacja projektów/działań informacyjnych oraz promujących zdrowy styl życia	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy, NGO, oddolne inicjatywy

29	Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia, realizacja kampanii społecznych wzmacniających odpowiedzialność za swoje zdrowie	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy, oddolne inicjatywy, NGO
30	Rozbudowa placówek przedszkolnych na terenie gminy.	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozy, prywatni inwestorzy
31	Organizacja konferencji/seminariów/ nt. dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	2023-2029	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, NGO, Gmina Dwikozy

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

CEL GŁÓWNY

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

CELE SZCZEGÓLOWE

- profesjonalna pomoc terapeutyczno – rehabilitacyjna,
- racjonalna i efektywna profilaktyka problemowa,
- skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom,
- promocja zdrowego stylu życia.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH/ REALIZATOR
1	Stworzenie modelu współpracy pracownika socjalnego i konsultanta – psychologa, którego celem będzie podjęcie terapii przez osobę uzależnioną lub skierowanie jej na przymusowe leczenie	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba inicjatyw na rzecz osób pracujących na rzecz pomocy rodzinom z problemami alkoholowymi	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2	Tworzenie i funkcjonowanie grup wsparcia dla osób współuzależnionych	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba uczestników programów profilaktycznych	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3	Wspieranie rozwoju leczenia odwykowego poprzez zakup dodatkowych programów profilaktycznych, terapeutycznych wychodzących poza kontrakt z NFZ (grupy wsparcia, grupy terapeutyczne dla osób współuzależnionych i	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	uzależnionych, DDA, treningi umiejętności zachowań).				
4	Utrzymanie świetlicy wiejskiej – pomocą dla dzieci z rodzin uzależnionych od alkoholu.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5	Okresowa diagnoza problemów uzależnień w ramach diagnozy problemów społecznych.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dwikozach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6	Systematyczny monitoring sprzedaży napojów alkoholowych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych poprzez badanie typu tajemniczy klient (zakup piwa przez „młodo wyglądające” osoby pełnoletnie, których nie znają sprzedawcy).	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oddolne inicjatywy
7	Realizacja kampanii społecznych adresowanych do sprzedawców napojów alkoholowych wdrożenie projektu „alkohol dla dzieci? Nie u	2023-2029	Bezkosztowo	Liczba zrealizowanych działań	Gmina Dwikozach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów

	nas!” Mającego na celu wyróżnianie rzetelnych sprzedawców, sumiennie przestrzegających zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim oraz odbieranie koncesji nierzetelnym handlowcom.				Alkoholowych, oddolne inicjatywy
8	Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych - powinny dotyczyć wszelkich zachowań ryzykownych oraz obejmować dzieci i młodzież oraz ich rodziców i opiekunów.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,, oddolne inicjatywy, NGO
9	Opracowanie materiałów edukacyjnych - informacyjnych dotyczących uzależnień zwłaszcza alkoholu, palenia tytoniu oraz dopalaczy oraz miejsc i ofert pomocy	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,, oddolne inicjatywy, NGO
10	Aktywizacja społeczności anonimowych alkoholików oraz dzieci anonimowych alkoholików mające na celu inicjowanie przez te środowiska w środowisku lokalnym mody na zdrowy tryb życia – bez używek	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,, oddolne inicjatywy, NGO

11	Stworzenie systemu monitoringu gminnego w zakresie uzależnień od alkoholu	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,, oddolne inicjatywy, NGO
12	Realizacja „Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Dwikozy”	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oddolne inicjatywy, NGO
13	Podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w szkole i środowisku rówieśniczym.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oddolne inicjatywy, NGO
14	Wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oddolne inicjatywy, NGO

15	Podejmowanie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa osób starszych/ niepełnosprawnych	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oddolne inicjatywy, NGO
16	Współpraca środowisk nauczycielskich w zakresie profilaktyki uzależnień.	2023-2029	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych działań	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oddolne inicjatywy, NGO

VII. SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

W celu sprecyzowania zarządzania realizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należało odpowiedzieć na następujące pytania:

- a) kto będzie odpowiedzialny za koordynację procesu wdrażania dokumentu?
- b) jak często i jakimi sposobami będzie odbywać się ocena jego realizacji?
- c) w jaki sposób i w jakim trybie będzie dokonywana korekta/aktualizacja strategii?

Opracowując niniejsze „wytyczne” kierowano się założeniem, że proces tworzenia oraz wysiłek wdrażania strategii muszą być oparte na tej samej podstawie – partycypacji społecznej. A zatem, w naturalny sposób zaangażowanie oraz nabyte doświadczenie członków zespołu zadaniowego oraz osób uczestniczących w warsztatach planowania strategicznego powinny zostać wykorzystane na etapie wdrażania strategii.

1. Podmioty zarządzające realizacją strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Wójt – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet Gminy przy pomocy Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych (JST); odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Gminy – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Doradcy np. prawnicy, specjaliści – środowisko odpowiedzialne za doradztwo oraz opiniowanie, stanowiące zarazem forum wymiany doświadczeń i pomysłów na rozwój społeczny gminy.

2. Instrumenty realizacji Strategii

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów

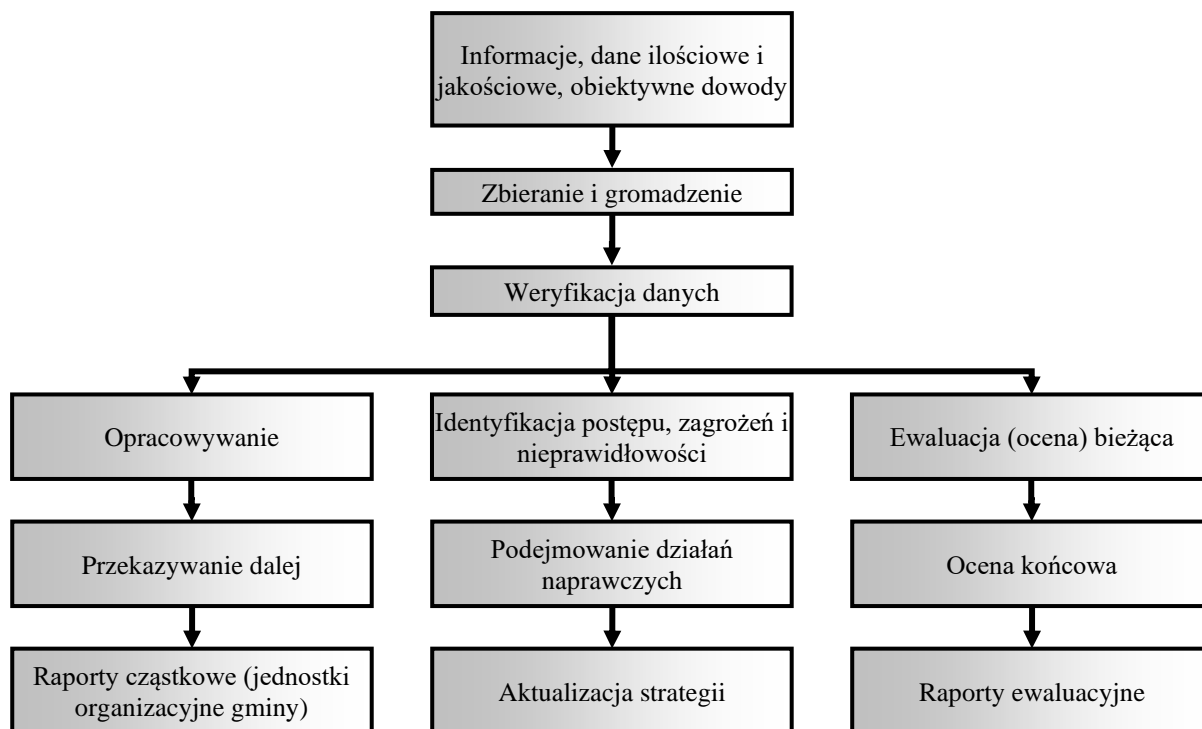
gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

3. Monitoring i ocena wdrażania strategii. Aktualizacja Strategii.

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii przedstawia poniższy schemat.

Realizacja strategii jest monitorowana poprzez coroczne sprawozdania z działalności OPS, GKRPA i innych jednostek ujętych w Strategii.

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się co roku na podstawie sprawozdań i ewaluacji prowadzonych działań.